

**«Мый пиалан улам», —
ойла Россий Федерацийын заслуженный артистше Г.Р. Копцев**

15 ноябрьыште М. Шкетан лумеш Марий Национальный театрыште тудлан 50 ий темме лумеш усталык кас эртаралтеш.

Геннадий Романовичым муаш нелыжак огыл. Тудо эре пашаште. Теве тиде ганат театрыш мийыдем годым черетан репетицийыште ыле. Раширак каласаш гын, сценыште. Кумдан палыме артист тиде спектакльыштат, американ драматург Г. Уильямсын пьесыж почеш шындыме «Языканыш йудышто» ик тун рольым модеш. Сандене тудын дене репетиций жапыште мутланаш йон ыш лий. Жапем шагалрак ыле гынат, пашам пытарымыжым вученак шуктышым.

Пурымаш деч...

Южо мурызо, музыкант, туныктышо але вес пашаен ончыкыжо ко лийшашым изинек шонен пышта, — шомакшым тунале артист, - А мый денем йоршын вес семын лийын. Шоныдымын артист корныш логалаш вереште. Тунам илыш неле ыле. Колхозышто трудодням (паша кечым) веле шындат, ава шкет, ача сареш колен. Умбакеже тунемаш окса лийын огыл. Сандене военный училищыш тунемаш каяш шонен пыштышым. Тушто яра чиктат, пукшат...

Но Геннадий Романовичын тиде шонымашыже шукталтде кодын. Кудлымшо ийлаште военный частьлаште офицер-влакым шагалемдаш туналыныт. Тунемаш пурышаш училищыжат (а тиде Винница олаште верланыше военный училище лийын) петырналтын. Тыге иктаж-куш тунемаш пураш шонен, икымше гана Йошкар-Олаш толеш.

Музыкальный училищым кычал муэшат, тушко пурен онча. Но тушкат вараш кодын, экзамен-влакым тунемаш пураш шонышо-влак сдатлен пытареныт. «Пурымаш деч от утло», - манеш калык. Копцев денат тыгак лийын, очыни. Тиде кечынак саде училищыштак Москвасе театральнй институтыш тунемаш колташ марий удыр-рвезе-влакым погеныт. Училище директор самырык рвезылан тушко пурен ончаш темла.

- Ынде тыгай сын-чурий дене артист лияш веле кодын, вашештышым, — шарналта артист да йукын воштыл колта.

Туге гынат экзаменым кучымо классыш кузен онча. Тунемаш толшо удыр-рвезе-влак воштылын, мыскарам ыштен, палыдыме ялысе рвезым классыш шукал пуртен улыт.

- Пурен шогальым, — манеш Геннадий Романович, — шкеже тунынам, нимом ойлаш орынам, а классыште кугу комиссий шинча. Покшелне шинчыше топката капан поръен йодеш: «Что тебе надо?» А мый: «Ничего не надо, что им надо, то и мне надо», - куктышташ точем. «А когда сумеешь?», — адакат пижын весет. «Завтра, наверно, сумею», — вашештышым.

Тыгеракын, рвезе, экзамен комиссий ончылно кийыше кагаз кокла гыч ик лаштыкым налын, лектын кая. А тиде кагазыште В. Крыловын «Свинья под дубом» луман басныже улмаш. Малаш вер лийын огыл, сандене вокзалыште йудвошт тиде басным тунемаш логалын. Эрдене адак училищыш ошкылеш, а комиссий ончылно почеламутым, ойлымашым, басным лудын пуаш кулын.

- Тунемме баснемым мыят лудаш тунальым, — сигаретым пижыктышыжла, шыргыжеш Копцев. — Лудым, лудым, покшелнырак пижын шогальым. Шомакым

монденам. А басныште сосна нерген ойлалтеш. Тудо пушенге вожым пургедеш, кушкылым пытара, значит. Корадын шомакшым пеш лудам: «Сосна, тыге ышташ сай огыл». Шонем, тиде руш садак нимом ок умыло, умбакыже шельштам. Шинчам каралтышыMAT, умбакыже «Тый сосна улат, сосна!» — манын, уэш-пачаш лудам. Тудет моло-влак деч мом ойлымем нерген кусараш йодо. Нуно кусарышт... Кугу порьенет икмыняр жап умбакем санга йымач тура ончен шинчышат, «Тиде рвезым налаM», — пенгыдын мане.

Тыгеракын Москва гыч толшо профессорын пенгыде мутшылан кора Геннадий Копцев моло 18 удыр-рвезе-влак дене пырля театральный институтын студентше лиш.

Рампа тулышто

Вич ий вашке эртен кайыш. Ынде дипломан, самырык артист М. Шкетан лумеш Марий театрыпге пашам ышташ туналеш. Тунам тудо пеш канга лийын. («Турня гай кужу шуян, кугу неран», — манеш шкеже.) Санденак дыр тунамсе режиссёр Сергей Иванович Иванов тудлан мыскара сынан роль-влакым пуэдаш туналын. Артист тужвал тус деч посна эше рольын корго чонышкыжат турыс пурен моштен. Тыгеракын, моткоч онай образ-влак шочыныт. С. Николаевын «Саликаштыже» — шужышо каче, А. Волковын «Каче-влакыштыже» — Тимошка, «Кай, кай Йыванланыште» — Кузяк да тулеч молат.

Артистын кажне гана сценыш лекмыжым калык куанен вашлийын. Тыгеракын, Марий театрыште, И.И. Россыгин деч вара, у онай комический актёр шочын.

Но шуко жапат ок эрте, Г. Копцев вес турло сынан роль-влакымат модаш туналеш. «Эренерыште» Анан Пагулым «Куртньо вийыште» Лазыр Семоним, А. Островскийын «Кузыкдымо удырыштыжо» Карандышевым.

Мутат уке, ийготанракше артистын чыла рольжым шарнат да палат. Но артистын пайремже вашеш нуным эше ик гана ушештараш, нимо удажат уке. Адакшым самырык-влакланат лумло артист нерген келгынак пален налаш йон лиш.

Режиссёр С.С. Кириллова толмекат, вигак кугу роль-влакым шочыкташ туналме. «Аксар ден Юлавийыште» — Курай, «Кудырчан ужараште» — Голованов, «Чодыраял Элыксандрыште» — Элыксандр, «Венгр рапсодийыште» — Истак Миютай. Режиссёр О.Г. Иркабаев денат «Савикыште» — Савикым, «Онарын кердыштыже» - Иявуйым да моло рольым пырля ыштыме.

М. Шкетан лумеш Марий кугыжаныш театрын тачысе режиссёржо А. Пектеевланат вуйым шийын ок керт. Тудын дене пырля пашам ыштыме годым Миклай Рыбаковын «Мокмырыштыжо» Байгузин, тудо драматургынак «Турлемудырыштыжо» Тоймар. Теве пытартыш кугу спектаклыште, Г. Уильямсын «Языканы йудыштыжо» - Стенли Ковальский.

Антракт годым

- Геннадий Романович, Те икмыняр режиссёр дене пашам ыштен ончен улыда. Содыки, каласыза, ко дене тыланда рольым чонаш куштылгырак ыле?

- Ик режиссёрланат вуйым шийын ом керт. Чылашт денат умылымаш шижалтеш. Чылашт денат ятыр рольым ыштыме. А кузе лектын гын... Ончышо шке тек аклыже.

- Кеч-могай профессийлан, тугак актёрын мастарлыкшыланат театральный деятель-влакын кужгу книгаштым «нултен» тунемаш ок лий. Тидым ниголанат умылтарыме ок кул. Сандене йодыш шочеш: актёр пашаштыда туныктышо ко лийын?

- Мыланем кажне режиссёр, пырля модшо кажне артист туныктышо улыт. Спектакльым, йолташ-шамычын модмыштым ончен, эре улан тунемынам. Илышат - артистлан школ.

- Пиал шотышто мом шонеда?

- Артистлан пиал - чапле драматургий. Чапле роль - эн кугу пиал. Мый пиалан улам. Чапле роль-шамычым шукак модаш перныш. Садланак Буляковын «Ныл кувалан ик суан» пьесыж почеш шындыме спектакльыштат пеш онай рольым модаш перныш. Абдулам.

- Тиде спектакльым шкак шынден улыда вет.

- Да, режиссёр семын тиде спектакль дене пашам ышташ логале.

- Режиссёр семын ала ончыкшат ышташ шонымаш уло?

- ...Шонем. Кызыт мыйын папкыште у пьесе уло. Авторжо турко драматург. Онай роль-влак улыт. Спектакльыште кум ег модаш туналеш. Пьесе - трагикомедий. Тиде сезоншто шынден шукташ шонем. Ко модаш туналеш, кызытеш ом ойло. Но шканем шеледенам.

- Те суеверный улыда?

- Шоналтенат омыл. Туге, очыни.

- Тачысе. театр нерген мом шонеда?

- Таче кеч-могай театрланат куштылго огыл. Мемнан марий театрланат. Но мый оптимист улам. Ушанем, илыш вашталтеш. Вет кеч-мом ойлат гынат, тудо калыкын кумылжым нолтышаш. Тудланат ушанем, мемнан драматургна-влак чапле пьесым кондат. Театрын ончыкылыкшо — сай драматургийыште, режиссурышто, актёрын усталыкыштыже. Тиде лиеш гын, театрын ончыкылыкшо лиеш. Илаш туналына.

Владимир ЮДИН.

Марий Эл. – 1992. - 14 ноябрь.